No. 3024 UTRECHT Woensdag 1 Feb. 1939 56ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt elke Woensdag en Zaterdag
Abonnementsprijs voor het gebiedsdeel
fl. 2.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Redactie: St. Elisabeth's Gasthuis Tel. 292
Administratie: St. Thomas-college Tel. 550
Uitgever: W. J. A. Donders.
Drukkerij van het Vicariaat.

Voor het Buitenland fl. 10.— per jaar
Afzonderlijke nummers fl. 0,10

De 2e Suppletoire 1939

1/10 VAN ONZE BEGROTING VOOR DEFENSIE.

Een stuk van minder aangename indruk.

Verschenen is de 2de Suppletoire van 1939, welke verhoogd is met ruim 2 millioen, waarvan bijna 1 millioen voor defensie en waarbij het eindcijfer der begroting op ƒ 11.712.738 wordt gebracht.

Van de verschillende posten stippen we de volgende aan:

ƒ 6264,— is benodigd voor de bezoldiging van een commies ter Gouvernements-Secretarie ten bedrage van ƒ 5364,— 's jaars en van één schrijver ten kantore van den ambtenaar van de burgerlijke stand op Curaçao ten bedrage van ƒ 900,— 's jaars. De evenbedoelde commies is de ambtenaar van het Departement van Koloniën bedoeld in de laatste zinsnede van de Algemene Beschouwingen in de Nota naar aanleiding van het Eindverslag op het ontwerp tweede suppletoire begroting voor het jaar 1938.

ƒ 5425.— dient voor de aanschaffing van een electrisch bewogen cyclostyle en andere kantoorbehoeften.

ƒ 4104 dient voor de bezoldiging van den met wetgevenden en administratieven arbeid te belasten ambtenaar op het kantoor van den Inspecteur van het Onderwijs.

Verder vinden we op de begroting een kleine 50 duizend voor meerdere onderwijzers en onderwijzeressen en een kleine 150 duizend aan verbeteringen, uitbreidingen en nieuwbouw van scholen.

Het bedrag voor schoolvoeding wordt tot ƒ 45.000.— verhoogd.

Een verhoging ten bedrage van ƒ 18.000,— dient in hoofdzaak tot meer-[illegible] van de aloëcultuur.

Voor de exploitatie van de plantage Concordia op St. Eustatius is naar schatting een bedrag van ƒ 20.000,— en voor uitbreiding van de proeftuin op Saba een bedrag van ƒ 2.000,— nodig.

De zich steeds uitbreidende werkzaamheden der recherlijke macht maken de benoeming van een vijfde lid van het Hof van Justitie noodzakelijk.

De verschillende posten voor militaire uitgaven, als militaire politie-veldwacht-mariniers alsmede hun behuizing enz., hebben we voor een beter overzicht maar eens bij mekaar gesteld en zijn gekomen tot de niet geringe sof van ƒ 976.934.—. Te samen met wat reeds voor 1939 voor dit doel is uitgetrokken worden onze defensiemaatregelen dus ruim 1/10 van onze hele begroting.

We zullen ons misschien daarbij gemakkelijker kunnen neerleggen, wanneer we weten dat in Nederland en Nederlands Indië de defensie thans ruim 25% van de begroting vraagt en dat thans in Nederl. Indië suppletoir even 125 millioen is aangevraagd, waardoor daar het percentage nog hoger is geworden.

Ook ons Bestuur zal wel even no-de als wij ons geld weg zien gaan aan bewapening, terwijl er op Curaçao nog zoveel te doen is. Maar onze onafhankelijkheid gaat boven al en hoe vele gevaren daarvoor dreigen?

We weten niet hoever de sluier daarover door den Gouverneur in de geheime Statenzitting is opgelicht.

Dat de Volkshuisvesting, waaraan zulk een enorme behoefte is, ƒ 60.000,— heeft moeten laten ter oorzake van deze defensiemaatregelen en het slechts met ƒ 40.000,— zal moeten stellen stemt wel minder prettig.

De steeds toenemende werkzaamheden van den secretaris van de Voogdijraad maken een uitbreiding van het hem toegevoegd personeel noodzakelijk door aanstelling van een schrijver met een jaarlijkse bezoldiging van ƒ 900,— en de bevordering van den beambte tot agent tevens bode met een verhoging zijner bezoldiging met ƒ 522,— 's jaars.

Wegens de stijging van de kosten voor levensonderhoud dient door het Gouvernement aan de gestichten voor de verzorging van verwaarloosde kinderen instede van 50 ct, 70 ct per dag en per kind te worden vergoed, hetgeen een verhoging der gezamenlijke vergoeding van ƒ 8300,— meebrengt. Door de toename van het aantal te verzorgen kinderen en de noodzakelijkheid om wegens opvoedkundige redenen de jongere en oudere kinderen te scheiden, zijn op de oorspronkelijke begroting voor het jaar 1939 de nodige gelden uitgetrokken voor uitbreiding van het aantal verzorgers van het St. Vincentiusgesticht te Scherpenheuvel met twee. In het in behandeling zijnde ontwerp wordt om dezelfde redenen ƒ700,— uitgetrokken voor de vermeerdering van het aantal verzorgsters van het St. Jozefsgesticht te Santa Rosa met één.

Ter bevordering van arbeidsbesparing bij het verzamelen van statische gegevens betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen ligt het in het voornemen de afdelingen statistiek van de administratie van financiën zoveel mogelijk te mechaniseren, waarbij tevens de mogelijkheid wordt geschapen om meerdere statistische gegevens te verstrekken. De in gebruik te nemen machines zullen mede ten behoeve van andere takken van overheidsdienst kunnen worden aangewend. De kosten van deze mechanisering worden op ƒ 10.000,— begroot.

Aangezien het in- en uitloodsen van schepen tussen zonsondergang en opgang en op Zon- en feestdagen toeneemt, dient deze post voor het eiland Curaçao met ƒ 3000,— en voor het eiland Aruba met ƒ 400,— verhoogd te worden.

Acht gouvernementsmotorboten welke tien en meer jaren oud zijn dienen door nieuwe vervangen te worden, aangezien hetzij de kosten van noodzakelijke reparatiën niet evenredig zijn aan het daarvan te verwachten nuttig effect, hetzij de nodige onderdelen voor de motoren niet meer of moeilijk te krijgen zijn, zodat de nodige bedrijfszekerheid niet meer gewaarborgd is.

Met deze vervanging is een uitgave van ƒ 82.000,— gemoeid, waarvan ƒ 44.000,— ten laste van het dienstjaar 1939 zal dienen te komen.

Met de electrificatie van de vuurtoren van Cerro Colorado op Aruba is tot op heden niet begonnen, zodat het daarvoor op de begroting voor het jaar 1938 uitgetrokken bedrag van ƒ 4000,— ongebruikt blijkt. Deze kosten van electrificatie zullen thans ten laste van het dienstjaar 1939 komen.

Wegens gegronde klachten over het gebrek aan lichtsterkte dient de acetyleen verlichting te Seroe Bentane op Bonaire ter sterkte van 1000 kaarsen vervangen te worden door een pharolinelicht ter sterkte van 50.000 kaarsen, waarvoor ƒ 10.000,— benodigd is. De uitgave klemt te meer, daar acetyleen alleen in Europa en dus mogelijk in oorlogstijd niet, en pharoline plaatselijk verkrijgbaar is.

Voor de levering van gedistilleerd water aan de schepen in de haven van Willemstad werd in 1932 een oude ijzeren lichter van ongeveer 45 ton inhoud ingericht, welke wegens slijtage door een nieuwe dient te worden vervangen. Aangezien de bestaande lichter te klein is om in de behoefte van de scheepvaart te voorzien, zal de nieuwe lichter 100 ton moeten kunnen inhouden.

De bedrijfskosten van deze lichter worden op ƒ 4.600,— per jaar begroot.

Een verhoging met ƒ 32.500,— dient tot aanvulling van de begrote kosten van onderhoud, de herstelling en verbetering van straten en wegen op Curaçao ten bedrage van ƒ 25000,—, tot versterkt onderhoud van de weg van Kralendijk naar Rincon op Bonaire ten bedrage van ƒ 2500,—.

Zoals reeds in de memorie van toelichting naar aanleiding van de 2de suppletoire begroting voor het jaar 1938 werd meegedeeld, is het Bestuur voornemens, zodra het nodige kaartenmateriaal gereed is, een uitbreidingsplan voor Willemstad te doen opstellen met behulp van daarin ervaren deskundigen. Dit kaartenmateriaal nadert thans zijn voltooiing, zodat nog dit jaar met de opstelling van een uitbreidingsplan kan worden aangevangen, waarvoor is gedacht aan een der in Nederland gevestigde ingenieursbureaux, die zich bijzonder op het ontwerpen van dergelijke plannen hebben toegelegd. De daaraan verbonden kosten voor bezoldiging ,uitrusting en overtocht van een deskundige, alsmede de personeelskosten, meet- en tekenlonen worden voor het jaar 1939 begroot op ƒ 14.000,—.

Nog dient onder het onderwerpelijke artikel te worden uitgetrokken een bedrag van ƒ 12.200,— tot voldoening van de tweede termijn voor het doen vervaardigen van topografische kaarten van Willemstad en omgeving door de Koninklijke Luchvaart Maatschappij ten behoeve van bedoeld uitbreidingsplan en ƒ 2800,— aan kosten voor het dagelijks toezicht op de naleving van de Bouw- en Woningverordening.

Door uitbreiding van verschillende stadswijken in Willemstad is verbetering en uitbreiding van de straatverlichting noodzakelijk geworden, waardoor de kosten der straatverlichting zullen toenemen met ƒ 8000,—.

De reinigingsdienst op Aruba zal worden verbeterd door invoering van een dagelijkse ophaaldienst, door het uitbreiding van de veegdienst en het tewerkstellen van een ploeg arbeiders tot sanering van onbebouwde terreinen in of in de nabijheid van de bebouwde kommen.

Met deze verbetering gaat gepaard verhoging van de post benodigdheden met ƒ 6000,— en voor arbeidslonen met ƒ 28.000,—.

1o. Door de toename van het aantal op het vliegveld Hato gestationneerde vliegtuigen is op Curaçao een nijpend tekort aan hangarruimte. Verder is aanbrengen van nachtverlichting noodzakelijk aangezien daardoor de mogelijkheid wordt geopend van een eendaagse verbinding tussen New York en Curaçao. In verband met een en ander dient het uitgetrokken bedrag verhoogd te worden met ƒ 45.000,—

2o. Voor de bouw en irichting van een kliniek voor behandeling van geslachtsziekten op Curaçao, reeds ter sprake gekomen tijdens de behandeling van de begroting voor 1939 is benodigd „ 85.000,—

3o. Ter voorkoming van zedelijk ongewenste toestanden is het noodzakelijk gebleken in de strafgevangenis te Willemstad veertig cellen te bouwen, zodat in meerdere mate afzonderlijke opsluiting kan worden toegepast. Van deze 40 cellen zullen de helft van het jaar 1939 worden gebouwd. De kosten van deze bouw bedragen „ 20.000,—

De bouw van de overige 20 cellen zal in het jaar 1940 plaats vinden.

In verband met de verlaging van de prijs van het drinkwater zullen de navolgende werken, welke een onderdeel vormen van de door het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening noodzakelijk geachte uitbreiding van de waterleiding op Curaçao, moeten worden uitgevoerd:

a) de bouw van een reservoir voor gedistilleerd water in het verzorgings gebied beoosten de haven inclusief aankoop en aanleg van de benodigde pompleiding ten bedrage van ƒ 90.000,—

b) de aanleg van zwaardere transportleidingen van de pompstations naar Groot Kwartier en van Groot Kwartier naar het verzorgingsgebied ten bedrage van „ 35.000,—

de inrichting van een nieuwe pompinstallatie op de pompstations inclusief aan te leggen leidingen ten bedrage van „ 30.000,—

de uitbreiding van de distributieleidingen in de nieuwe woonwijken bij Willemstad en omgeving ten bedrage van „ 11.000,—

de aanschaffing van 300 watermeters ten bedrage van „ 4.800,—

„ 170.800,—

4o. Voor de bouw van een ontvang- en logeergelegenheid voor den Gouverneur te Oranjestad op Aruba is een bedrag benodigd van „ 25.000,—

5o. Voor de voltooiing van de in het jaar 1938 aangevangen werkzaamheden in verband met het waterleidingbedrijf op Aruba wordt in overeenstemming met het terzake in de memorie van antwoord naar aanleiding van het ontwerp voor de 2de suppletoire begroting over het jaar 1938 medegedeelde thans opgebracht een bedrag van „ 40.000,—

6o. Ten dienste van het abattoir en het marktbedrijf op Aruba zullen nog in het jaar 1939 enkele koelhuizen moeten worden gebouwd waarvoor benodigd is „ 9.000,—

7o. Nog in het jaar 1939 zal moeten worden overgegaan tot verbetering van het bestaande vliegveld op Bonaire. De kosten hiervan zullen bedragen „ 8.500,—

Indien afdoende verbetering niet mogelijk is, zal voor de aanleg van een nieuw vliegveld nader overleg met de Staten worden gepleegd.

In verband met de toekomstige uitbreidingsplannen van het Rustoord Groot Kwartier acht het Bestuur het gewenst om met het grootste deel der voor het jaar 1939 voorgenomen uitbreiding te wachten tot een volgend dienstjaar.

8o. Van het oorspronkelijke plan om voor de ouden van dagen op St. Maarten en St. Eustatius armenhuisjes te bouwen is afgezien, omdat het Bestuur een oplossing overweegt, waarbij de verzorging van deze mensen beter gewaarborgd is.

Tengevolge van de sedert Mei 1938 gewijzigde toepassing van de Quarantaineverordening zijn de inkomsten van den havendokter beneden het hem gegarandeerde bedrag gedaald, zodat het billijk is hem tot de beëindiging van zijn dienstverband een toelage ad ƒ 6000,— 's jaars toe te kennen wegens derving van inkomsten.

Zoals de Staten bekend, zal in de loop van dit jaar een deskundige uit Nederland komen voor het bestuderen en reorganiseren van de openbare gezondheidsdienst in dit gebiedsdeel. De kosten hiervan bedragen ƒ 8750,— aan bezoldiging, uitrusting, en overtocht, bij een verblijf van zes maanden in dit gebiedsdeel.

Door toename van het aantal patiënten en mede tengevolge van reorganisatie van de administratie van het krankzinnigengesticht kan de geneesheer-directeur deze administratie niet voldoende behartigen, wil hij de nodige tijd beschikbaar hebben voor zijn geneeskundig werk. Voorgesteld wordt een schrijver met een bezoldiging van ƒ 900,— 's jaars te zijnen dienste te stellen.

Ten behoeve van de krankzinnigen zijn de diensten van een tandarts dringend nodig. In aanmerking nemende het grote aantal patiënten en de toestand van hun gebit wordt hierbij een bedrag van ƒ 1800,— opgebracht ter bekostiging van de diensten van een tandarts.

De post voor onderhoud van de patiënten van het krankzinnigengesticht is reeds voor 1937 ontoereikend gebleken. De toename van het aantal verpleegden maakte ook voor 1938 overschrijding onvermijdelijk. Ten einde dit voor 1939 te voorkomen wordt een verhoging met ƒ 10.000,— opgebracht. De behandeling der krankzinnigen door den tandarts zal in het gesticht zelf dienen te geschieden. Voor de aanschaffing van de benodigde instrumenten alsmede de inrichting van een tandheelkundige afdeling zal een bedrag van ƒ 6400,— benodigd zijn.

In de loop van het jaar 1938 werd bij besluit van de 6de September 1938 P.B. No. 82, aan de ambtenaren en maandgelders genoemd in de bezoldigingsregeling vrije geneeskundige behandeling ook nog recht verleend op vrije verpleging en medicijnen. Dit, doch hoofdzakelijk het steeds toenemend aantal andere gouvernements patiënten maakt het nodig de post voor verpleging van, en geneesmiddelen enz., voor deze patiënten te verhogen met respectievelijk ƒ49.000,— en ƒ 20.000,—.

Het vervoer van zieken van de afgelegen dorpjes en gehuchten op Bonaire, naar het hospitaal of ter inscheping naar Curaçao, geschiedt met een open truck of gewone auto. Aangezien deze wijze van vervoer vaak nadelig voor de patiënten is, wordt door de aanschaffing van een ambulanceauto in een dringende behoefte voorzien.

Voor de werkverschaffing op de Bovenwindse eilanden wordt voorlopig een bedrag van ƒ 5.000,— opgebracht.

Ten behoeve van het woondorp Klein Sta Martha dienen enkele landbouwmachines te worden aangeschaft. Voor de aanschaffing van deze machines alsmede vo:r de exploitatie en andere onkosten van de plantage Klein St. Martha is een bedrag van ƒ 13.000,— benodigd.

DE KERSTMISWENSEN VAN NEVILLE CHAMBERLAIN..

De eerste minister van Engeland en zijn vrouw hebben Kerstkaarten verzonden waarop het vliegtuig stond afgebeeld, waarmee de premier naar Müchen was gevlogen voor zijn bemoeiingen gedurende de kritieke dagen in de maand September.

Curaçao in de Tweede Kamer.

I.

De belangrijke problemen, die in het laatste jaar in onze Staten zijn behandeld hebben ook in de Tweede Kamer hun weerklank gevonden bij de behandeling van de begroting van het Departement van Koloniën.

De Algemene beraadslagingen over Curaçao werden geopend door den Heer **MES R. K.**

Mijnheer de Voorzitter: Het stemt ongetwijfeld tot voldoening, te vernemen dat de Gouverneur van Curaçao in zijn openingsrede van de Koloniale Staten kon zeggen, dat de gunstige economische ontwikkeling van de eilanden Curaçao en Aruba, zich in het afgelopen zittingsjaar in versneld tempo heeft voortgezet. Spr. wijst dan verder op de uitbreiding der oliemaatschappijen en de invoer van talrijke arbeidskrachten. Wijzend op de gevaren die een dergelijke import met zich mee brengt, zegt Spr. dat het gewenst is dat de immigratie niet alleen politioneel, maar vooral ook sociaal-economisch wordt bezien, en er gezorgd zal moeten worden, dat de Curaçaose inheemse arbeidskrachten worden beschermd tegenover de vreemde. Daartegen moet krachtig kunnen worden opgetreden, ook tegenover de grote lichamen, indien dat nodig mocht zijn.

Ik kom hier zo aanstonds nog op terug, wanneer ik een enkel woord zal zeggen over de toestand op Aruba.

De Memorie van Antwoord vermeldt, dat de Overheid blijft streven naar uitbreding van de economische hulpbronnen van het gebiedsdeel en inderdaad zijn er vele belangrijke maatregelen getroffen. Het is wel niet nodig om te wijzen op de noodzakelijkheid van deze maatregelen, daar van alle zijden wordt gewezen op het feit, dat de welvaart van Curaçao onzeker is en eenzijdig afhankelijk van de petroleumraffinage. Trouwens, het bestuur is hiervan ten volle overtuigd, gelijk blijkt uit de rede, waarmede de Gouverneur de Staten opende. Daarom verdient het grote waardering, dat het bestuur geenszins stil zit en zich beijvert om nieuwe blijvende welvaartsbronnen aan te boren, waarvan ik inzonderheid wil noemen de verschillende maatregelen ter bevordering van de kleine landbouw.

En ook op ander gebied wordt in de goede richting gewerkt. Op verschillende Departementen zijn moderniseringen en reorganisaties tot stand gekomen. Het belastingstelsel wordt technisch herzien en er bestaan voornemens tot het maken van een uitbreidingsplan voor Willemstad en omstreken. Bovendien is, nadat ir. Verwey een aantal maanden in Curaçao heeft verbleven om kennis te maken met de plaatselijke toestanden, in het begin van dit jaar diens rapport verschenen over de sociale toestanden en met adviezen voor een sociale wetgeving. Dit werk verdient ongetwijfeld grote waardering en het rapport is omvangrijk en gedocumenteerd. Te recht echter merkt de Minister op, dat er op het gebied der sociale wetgeving in Curaçao nog desiderata te verwezenlijken vallen en zelfs de adviezen tot de sociale wetgeving in het rapport-Verwey zijn nog niet zeer omvangrijk, terwijl uit de nota van den Minister bovendien blijkt, dat men nog moet studeren hierover.

Er is nu opgericht een **Departement van Accountantsdienst, Sociale en Economische Zaken.** Ongetwijfeld een belangrijke maatregel, maar men heeft in Curaçao niet al te grote verwachtingen van het sociale gedeelte van dit Departement. De geest, welke op dit onderdeel van het Departement heerst, verwekt nogal enige critiek. De Minister merkt op, dat de taak van de dienst voor Sociale Zaken voor de komende jaren zal moeten zijn de bestudering en eventueel voorbereiding en de geleidelijke uitbouw van sociale wetgeving is, dat deze dienst geen veelvuldig over het feit, dat deze dienst geen juist begrip heeft van wat een sociae wetgeving is, dat deze dienst geen contact met het volk heeft en dat geen overleg wordt gepleegd over sociale maatregelen, o,a, met de organisaties van de betrokken werknemers, en ten slotte, dat het sociale te veel door het economische wordt verdrongen, zodat b.v. de verzekerden krachtens de ongevallenregeling door het Departement als armlastigen worden beschouwd.

Hoewel ik overigens gaarne den Minister toestem, dat men ook op het gebied der sociale wetgeving op de goede weg is, toch staat Curaçao nog slechts aan het allereerste begin van een sociale wetgeving en nog vele maatregelen moeten urgent worden geacht.

Ook de woningnood op Curaçao en Aruba is nog zeer groot, al wordt aan de volkshuisvesting in de laatste jaren reeds grote aandacht geschonken.

Kortheidshalve moge ik verder verwijzen naar het zeer lezenswaardige artikel van ir. Verwey in de **West Indische Gids** van Juni van het vorige jaar: „De sociale ontwikkelingsgang van Curaçao".

De mededeling in de Memorie van Antwoord, dat eerlang de indiening bij de Staten mag worden te gemoet gezien van een ontwerp-landsverordening tot regeling van de leerplicht voor de kinderen in de stedelijke centra, heb ik met instemming gelezen. Er valt trouwens op onderwijsgebied veel te loven. Er zijn of worden verschillende scholen gebouwd en het peil van het onderwijs wordt verhoogd. Leergangen zijn ingesteld voor ambtenaren, waardoor de inheemse landsdienaren een vakopleiding kunnen krijgen. Wanneer echter een inrichting voor middelbaar onderwijs in Curaçao niet lonend wordt geacht, is het toch wel gewenst om geschikte jongelui uit Curaçao, voor onvermogenden op beurzen, voor de anderen met een toelage, in Nederland te laten gaan studeren. Dan zal het mogelijk zijn om deze Curaçaoënaars in Gouvernementsdienst te werk te stellen, want het schijnt, dat in de laatste jaren het Inlands element onder de ambtenaren enigszins is verdrongen door de krachten uit Nederland en hoewel het begrijpelijk is, dat tengevolge van modernisering, in verschillende takken van dienst de aanwezigheid van personen met speciale vakopleiding vereist is, men zal dan ook in Curaçao de geschikte personen kunnen krijgen, terwijl bovendien toch ook niet voor alle mogelijke functies een speciale vakopleiding vereist is. Wanneer echter ook voor ambten, welke een speciale vakopleiding behoeven, meer nog dan voorheen, geschikte Curaçaose jongelieden hun opleiding in Nederland kunnen genieten, dan kunnen deze te werk gesteld worden, hetgeen mij beter voorkomt dan onmiddellijk deskundigen te laten uitkomen, die de beschikbare plaatsen blokkeren voor inheemse krachten. Bovendien zal een goed contact met en begrip van de bevolking daardoor worden bevorderd.

Dit is voor mij een gerede aanleiding om enkele woorden te wijden aan **Aruba.** Immers daar schijnt juist een waarnemend inheemse gezaghebber veel redenen van ontevredenheid te hebben weggenom, welke gegroeid waren onder het bestuur van den gezaghebber van Aruba.

De Minister zegt in de Memorie van Antwoord, dat er geen aanmerkingen te maken vallen ter zake van feiten als in de brochure van den heer Mackay beschreven. Zeker, Mijnheer de Voorzitter. Dit neem ik op gezag van den Minister gaarne aan. Ook in de Curaçaose bladen werd er op gewezen, dat in deze brochure een — wat men daar noemt — gedesillusioneerde Hollander aan het woord is en dat diens voorstellingen niet alleen overdreven, maar ook beslist onjuist zijn. Dit neemt echter niet weg, dat er toch wel enkele feiten zijn, welke ernstige critiek hebben uitgelokt. Het schijnt toch te zijn voorgekomen, dat in Januari van dit jaar bij de Lago Oil als 'n soort rancune-maatregel tegen het Gouvernement Nederlandse arbeidskrachten zijn ontslagen en daarvoor in de plaats Amerikaanse zijn genomen. Er is zeer ernstige critiek geleverd op den gezaghebber van Aruba, welke niets minder inhield, dan dat tijdens diens bestuur een anti-Nederlandse geest is gegroeid en dat er bij sommige takken van dienst willekeur bestond.

En hier heeft de waarnemend gezaghebber uitstekend werk verricht en het is slechts te hopen dat in de toekomst de verhoudingen op Aruba zullen worden en blijvend zijn zoals deze inderdaad behoren te zijn.

Het jaar 1938 is overigens voor Curaçao van groot belang geweest, omdat in April 1938 voor het eerst in de geschiedenis een gedeeltelijk gekozen volksvertegenwoordiging bijeen is gekomen.

Het is wellicht goed dat tijdnood mij tot beperking op dit punt dwingt, omdat hier politieke gevoeligheden zouden kunnen worden opgewekt.

Het **kiesreglement,** op grond van het herziene Regeringsreglement opgesteld, is wel zeer gecompliceerd en in zijn werking beperkt. Te recht zegt de Memorie van Antwoord dan ook, dat een wijziging noodzakelijk is gebleken. Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, want het geldende kiesreglement is wel zeer ongeschikt voor een volk, dat voor het eerst ter stembus trok en het was dan ook uitgesloten om met behulp van dat kiesreglement een juiste indruk te krijgen van de strevingen en stromingen onder het Curaçaose volk. De critiek was dan ook wel algemeen, begrijpelijk, omdat de practische uitwerking deze was, dat de 10 gekozen Statenleden 11pct. vertegenwoordigen van het aantal personen, wanneer men uitgaat van onze normen voor het kiesrecht, beperkt tot mannenkiesrecht. En mocht er nog enige ongerustheid hebben bestaan aangaande de vraag of het Curaçaose volk rijp is voor medezeggenschap, het verloop en resultaat van de op 20 December 1937 gehouden verkiezingen hebben zelfs den grootsten pessimist kunnen geruststellen.

Het is dan ook volkomen begrijpelijk, dat de Gouverneur in de Memorie van Toelichting op de ontwerp-landsverordening schreef, dat een wijziging van het kiesreglement noodzakelijk is om te voorkomen, dat het bij de wet toegekend kiesrecht in een voorrecht zou verkeren. Te recht, Mijnheer de Voorzitter, het kiesrecht is een recht en geen voorrecht. Helaas kan men echter niet zeggen, dat er eenstemmigheid heerst over de voorgestelde wijzigingen, integendeel, de tegenstrijdige meningen uiten zich vrij scherp. Men zal echter niet uit het oog moeten verliezen, dat, zoals ook op ander gebied de tijden aan het veranderen zijn, zo ook een zekere mate van medezeggenschap op politiek terrein een verandering betekent in de oude toestanden. Curaçao heeft in een kort aantal jaren een grote verandering ondergaan, maar de ontwikkeling der bevolking is gelijk met de conjuctuur enorm gestegen. Het Bestuur zegt in de Memorie van Antwoord dan ook te recht, dat uitgangspunt is een zodanig kiesstelsel in te voeren, dat waarborgen geeft, dat alle inwoners, die aan redelijke eisen voldoen, de gelegenheid verkrijgen om aan de samenstelling van het vertegenwoordigend lichaam mede te werken.

Daarom valt het te betreuren, dat deze aangelegenheid zelfs wordt voorgesteld als een godsdienstquaestie, terwijl het uitsluitend hierom gaat of men de vooruitgang van het volk, met name van de inheemse arbeiders, kleine ambtenaren en bedienden, ook wil erkennen, ja of neen. Gaarne kan worden geconstateerd, dat er zeer velen zijn, onder alle politieke schakeringen in Curaçao, die dit beginsel als juist erkennen.

Het is daarom zeer te hopen, dat de scherpe kant van de strijd spoedig zal worden weggenomen, daar er nu symptomen zijn waar te nemen, welke de verstandhoudingen dreigen te verstoren, zodat men zelfs ingezonden stukjes in de pers tegenkomt, welke zeer bloeddorstig klinken. Het verheugde bij dan ook zeer in de **Amigoe** van 26 November j.l. te lezen, dat met gegronde hoop wordt verwacht, na een onderhoud in de laatste dagen, dat in het belang van de Curaçaose gemeenschap een verbetering in de houding zal komen.

Over de bij Nota van Wijziging aangebrachte verandering wil ik mij niet uitlaten, het oordeel der bladen kan hierover worden afgewacht. Alleen wil ik hierbij opmerken, dat de landstaal vroeger toch wel eens te veel genegeerd schijnt.

Er is nu een adres aan H. M. de Koningin gericht, terwijl een wederadres aan het Bestuur is aangeboden. Ook hierover wil ik zwijgen, doch slechts herinneren aan de woorden, verleden jaar door den Minister gesproken, dat men verdere regeling van het kiesrecht veilig aan de prudentie van de Staten kan overlaten.

Bij dat standpunt kan ik mij geheel aansluiten. Ik hoop, dat deze aangelegenheid inderdaad aan de prudentie der Staten zal worden overgelaten en in Curaçao zal worden behandeld en dat ten slotte een kiesreglement tot stand zal komen, dat het kiesrecht maakt tot een werkelijk recht en bevrediging geeft aan de gehele bevolking.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, ben ik van mening, dat de ontwikkeling van Curaçao met vertrouwen te gemoet mag worden gezien onder dezen Minister en het Bestuur van het gebiedsdeel Curaçao, dat reeds vele goede maatregelen heeft genomen en met kracht streeft naar de juiste ontwikkeling van dit gewest.

De heer **MEIJERINK A.R.:** Mijnheer de Voorzitter! De indiening van het Curaçaose **kiesreglement** door den Gouverneur heeft bevreemding gewekt en de korte verklaring, door den Minister in de Memorie van Antwoord gegeven, heeft mij niet overtuigd dat de ervaringen, bij de in 1937 gehouden verkiezingen verkregen, tot zulk een overhaasten maatregel voldoende aanleiding gaven.

De richtlijnen voor het kiesreglement waren bij de behandeling van de Curaçaose Staatsregeling in de Staten-Generaal duidelijk aangegeven. De toenmalige Minister van Koloniën zeide in de Memorie van Toelichting:

„Bij het bepalen van die eisen" — dat zijn de eisen voor de verstandelijke ontwikkeling — „zal in acht genomen moeten worden, dat een hogere ontwikkeling wordt gevorderd dan het gewoon lager onderwijs verschaft."

En aangaande het censuskiesrecht merkte de Memorie van Toelichting op, dat:

„het volstrekt niet de bedoeling is, al aanstonds tot de laagste grens af te dalen. Hoe en wanneer en óf de grens bereikt zal worden, is een vraag van feitelijke omstandigheden."

En in de Memorie van Antwoord verduidelijkte de Minister zijn bedoeling nog door de volgende woorden:

„Wat Curaçao betreft, heeft bij de opstelling van het ontwerp geen andere bedoeling voorgezeten dan om geleidelijk te werk gaan in een gebied met voor een deel nog tamelijk primitieve bevolking."

Nu mogen deze aanwijzing in de Memorie van Toelichting en in de Memorie van Antwoord zeker niet als een instructie van de Nederlandse Regering aan het Bestuur van Curaçao worden beschouwd en, indien dit Bestuur een wijziging in het kiesreglement tot stand brengt, handelt het niet in strijd met de Curaçaose Staatsregeling, maar iets anders is, of een ingrijpende wijziging van het verkiezingsstelsel, zo korte tijd na de totstandkoming van het eerste regelment, getuigt van voorzichtig beleid en of voor die wijziging dringende redenen aanwezig waren. Ik meen hierop ontkennend te moeten antwoorden.

Het kiesreglement van 1937 heeft nog slechts eenmaal in de practijk gewerkt. Het aantal personen dat aan de verkiezing van 10 leden der Staten in December 1937 heeft deelgenomen, namelijk 2754 op een bevolking van 91.000 zielen, is inderdaad gering, maar indien men nu, zonder nadere analyse van de omstandigheden uit de vergelijking der cijfers van het aantal kiezers en het getal inwoners de gevolgtrekking maakt, dat de fout in het kiesreglement is gelegen, wekt deze conclusie weinig vertrouwen.

Een nadere beschouwing van de oorzaken, die tot zulk een gering aantal deelnemers aan de verkiezing hebben geleid, leert, dat die beperking niet allereerst het gevolg is van de gestelde eisen van het kiesreglement, maar wel van het tekort aan politieke scholing en belangstelling voor de publieke zaken.

Volgens de door den Gouverneur aan de Staten verstrekte mededelingen bedroeg het aantal mannen van 25 jaar en ouder 26.300; hiervan waren er 8300 aangeslagen voor een inkomen per jaar van *f* 1200 of hoger, die dus allen voor de plaatsing op de kiezerslijst als censuskiezer in aanmerking hadden kunnen komen — in 1938 was dit aantal reeds gestegen tot 10.800 —, terwijl slechts ruim 3000 personen van hun recht hebben gebruik gemaakt om uit hoofde voor deze aanslag en de betaling der belasting op de kiezerslijst te worden geplaatst.

Deze geringe oogst is te wijten aan de achterstand in de betaling der belasting, want het censuskiesrechtartikel bepaalt, dat de kiezer belasting moet hebben betaald over een inkomen van *f* 1200 of hoger. Binnen de begrenzing van het censuskiesrecht van het eerste reglement zou het aantal kiezers dus met vele duizenden kunnen worden uitgebreid, zelfs verdrievoudigd kunnen worden.

Evenzo was de mogelijkheid aanwezig, het getal capaciteitenkiezers nog in belangrijke mate te vergroten. Slechts ruim 400 personen hebben de verkiezing belangrijk genoeg geacht om de nodige formaliteiten te verrichten ter verkrijging van het kiesrecht, op grond van hun verstandelijke ontwikkeling.

In de toelichting wordt door het Bestuur zelf toegegeven, dat deze groep kiezers voor een belangrijke uitbreiding vatbaar is, doch dat de tegenzin van oudere personen, om zich te onderwerpen aan een onderzoek, dat overigens zeer soepel werd toegepast, de voornaamste oorzaak is van het gering aantal van deze categorie kiezers.

Uit deze nadere beschouwing der cijfers blijkt duidelijk, dat de mogelijkheden, die het eerste kiesreglement bood, nog niet voor een derde gedeelte zijn benut en het verbaast niet weinig in zulke omstandigheden van de zijde van het Curaçaose bestuur te vernemen, dat „het geen betoog behoeft, dat vergroting van het kiezerskorps zeer gewenst is, om te voorkomen, dat het bij de wet toegestane kiesrecht door het geringe aantal kiezers in een voorrecht zou verkeren."

Vergroting van het kiezerskorps zou ook zonder wijziging van het kiesreglement zijn tot stand gekomen en wel geheel evenredig aan de toeneming van de belangstelling der bevolking in de behartiging der publieke zaken. Het te dezer zake door den Gouverneur gevoerde beleid schijnt niet vrij te zijn van voorbarigheid.

Ik wil gaarne toegeven, dat zowel de normen van het capaciteitenkiesrecht als van het censuskiesrecht ondeugdelijke graadmeters zijn voor de beoordeling of de uitoefening van het kiesrecht veilig aan de onderdanen kan worden toegekend. Naar haar wezen moeten deze normen liggen op zedelijk gebied en aanwijzingen geven omtrent het besef van staatkundige verantwoordelijkheid, maar zulk een maatstaf is niet te formuleren. Enige graad van verstandelijke ontwikkeling kan hier niet als surrogaat dienen, nog minder komt de betaling van een bepaalde bijdrage in de belastingen hiervoor in aanmerking, maar de eisen voor het kiesrecht in de Curaçaose Staatsregeling en het eerste kiesreglement hebben ook niet bedoeld objectieve kenmerken aan te geven voor de geschiktheid om het kiesrecht uit te oefenen. Wel bedoelden zij in de nieuwe phase van de staatkundige ontwikkeling van Curaçao de overgang tot deelneming der bevolking in de behartiging der publieke belangen voorzichtig en geleidelijk te doen plaats hebben onvoorziene storingen in het ontwikkelingsproces te vermijden en gelegenheid te geven tot politieke scholing van hen, die zich van het publieke leven tot nog toe geheel afzijdig hadden gehouden.

Door de herziening der Curaçaose Staatsregeling werd aan bepaalde groepen het kiesrecht toegekend om aan onder dat deel der bevolking levende rechtsbehoefte te voldoen. De uitslag van de verkiezing heeft uitgewezen, dat de kring van kiesgerechtigden veel wijder was getrokken dan voor de subjectieve behoefte nodig was. Aan de gehouden stemming kan dan ook naar mijn mening geen enkel argument worden ontleend voor de ombouw en de uitbouw van het kiesreglement, waartoe de Gouverneur gemeend heeft het initiatief te moeten nemen.

Dit initiatief werd te bedenkelijker, omdat de voorgestelde wijziging gemotiveerd werd met het argument, dat het getal kiezers moest worden vergroot. Deze hoge waardering van 't getal stamt uit een theorie omtrent democratie die, om in de termen van de Gouverneur te spreken, opgeborgen is in het museum van de geschiedenis der Staatswetenschappen.

Het getal kiezers acht ik in dezen van secundaire betekenis, evenmin wil ik aanmerking maken op de nieuwe eisen, voor het kiesrecht gesteld. Wij kunnen daarover uit de verte moeilijk oordelen. Dat echter zo spoedig na het eerste reglement een wijziging werd voorgesteld, die alleen verruiming van het getal kiezers beoogde, zonder dat deze geëist werd door de rechtsbehoefte van het volk en voordat nog voldoende ervaring was verkregen over de samenwerking met deze gekozen vertegenwoordiging, daartegen meende ik mijn bezwaren te moeten kenbaar maken.

Wordt vervolgd.

Staten van Curaçao.

Zitting op Donderdag, den 2n. Februari 1939, des avonds te 8 uur.

Te behandelen onderwerpen:

1o. Ingekomen stukken.

2o. Ontwerp-landsverordening tot regeling van den uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal (1938-1939-34).

De Griftier der Staten,
G. J. FERGUSON.

ALGEMEEN POLITIEK OVERZICHT

Een der grote spanningen van de laatste dagen was de rede, welke Hitler houden zou op de 6de verjaardag van het Nationaal Socialisme.

Er zijn maar twee punten die bijzonder de aandacht hebben getrokken en dat is de eis om koloniën; hoewel daarvoor geen oorlog zal begonnen worden; en de verklaring van Duitsland, dat, wanneer Italië in oorlog komt, Duitsland meedoet.

We komen straks nog nader terug op Hitlers rede, maar naar de tijdorde moeten we eerst nog een andere belangrijke politieke rede behandelen, n.l. die van Chamberlain, Zaterdag te Birmingham gehouden, juist met het oog op de komende rede van Hitler.

Chamberlain heeft in deze rede het oude thema behandeld, dat een oplossing door onderhandeling mogelijk zijn moet. Engeland gelooft niet dat een oorlog noodzakelijk komen moet. Met zijn reis naar Godesberg en München heeft Chamberlain wel getoond en het bewijs geleverd, dat Engeland de vrede wil en ook met de reis naar Italië, waar bovendien bleek dat het Italiaanse volk de vriendschap met Engeland wil en ook blijk gegeven heeft van de vredelievende gezindheid. Maar, aldus Chamberlain, we hebben niet met volken te onderhandelen, maar met regeringen, en zo door de regels door hebben we menen te kunnen beluisteren, dat deze nu niet zo'n ernstige vredeswil hebben; tenzij maar aan alle eisen van deze regeringen te gemoet gekomen wordt. Daarom bleef ten slotte ook in München de vrede bewaard. Maar om daarvoor in de Zweedse rijksdag met het voorstel te komen om aan Hitler de nobelprijs voor de vrede te geven, lijkt ons wel ietwat vreemd.

Er zijn er twee nodig voor de vrede, zeide Chamberlain in zijn rede, en maar één om oorlog te maken.

En omdat er nog van dergelijke eenlingen zijn, is Engeland wel gedwongen tot de tragische noodzakelijkheid om zich te bewapenen.

En als politieke waarschuwing werd er bij gevoegd ,dat Engeland in September niet klaar was om oorlog te voeren, maar nu wel. Dat er sinds September 60 oorlogsschepen van stapel zijn gelopen en er dit jaar iedere week een van stapel gaat.

Wanneer we ons nog de heilige woorden van Hitler herinneren, dat Oostenrijk intact zou blijven en dan zagen hoe spoedig daarop de Duitse troepen de Oostmark binnenrukten, dan kunnen we niet zo heel veel waarde hechten aan wat er Maandag in de Duitse Rijksdag is gesproken. Hitler zelf vestigde in zijn rede de aandacht op de gebeurtenissen in Oostenrijk en het Sudetenland en wat gebiedsuitbreiding betreft, kon Duitsland [illegible] terecht over het verloop van 1938 tevreden zijn. Maar minder gunstig is de toestand op economisch gebied. Hitler gaf zelf toe, dat Duitsland een zware economische strijd moet voeren, maar dat Duitsland deze strijd zal winnen en zelfs reeds gewonnen heeft. Hoever deze cijfers met de werkelijkheid stroken, is natuurlijk niet te achterhalen; dat er momenteel echter een geweldige boycot heerst van Duitse goederen, kunnen we zelfs op dit klein Curaçao wel constateren aan de kopende vreemdelingen.

Voornamelijk echter schijnt Duitsland deze strijd te willen winnen met koloniën en ter versterking van de economische positie eist hij deze terug.

Opmerkelijk was ook wel de vriendelijke toon tegenover Amerika; de heftige Duitse antipathie aldaar werd wel niet ontkend, maar uitsluitend toegeschreven aan het hetze der Joden.

Aan het slot zijner rede had Hitler eenzelfde woord als Chamberlain; de legers waren wel gereed, maar Duitsland wil de vrede en Hitler hoopte dat de vrede nog lang bewaard zou blijven.

Maken we verder nog melding van een kabinetsverandering in Engeland, voornamelijk in de departementen van oorlog en landbouw en dat in de Rijksdag Goering als voorzitter werd herkozen en het oude vierjarenplan, wat was afgelopen door een nieuw tot 1943 werd vervangen.

CURACAO.

CURAÇAO IN DE TWEEDE KAMER.

De Beurs was in de laatste weken in politicis erg neutraal akelig neutraal zelfs.

Maar „het bloet kruipt toch, waer het niet gaen en kan", zong Vondel reeds.

En zo lazen we in de Beurs van Maandag l.l. onder bovenstaande titel een correspondentie uit de N.R.Crt. geheel in de geest van de Curaçaose minderheden. We weten dus weer, waar we met de Beurs aan toe zijn.

Maar de N. R. Ct.-correspondent heeft de behandeling van Curaçao in de Tweede Kamer, wel heel subjectief weergegeven. Ja wel zó subjectief, dat men een indruk krijgen zou alsof de Kamer werkelijk geheel bezield was met de geest der minderheden in onze Curaçaose Staten.

Een dergelijke indruk is echter absoluut foutief. We zijn dan ook ter rectificatie, in ons blad van heden begonnen met de publicatie der kamerbesprekingen, zoals ze in de stukken zijn opgenomen.

Het is een heel stuk litteratuur, maar interessant en het lezen overwaard.

H.M.S. „DUNDEE".

Het Engelse oorlogsschip H. M. S. „DUNDEE" zal op 25 Februari in onze haven aankomen en tot 3 Maart te Curaçao blijven. De „DUNDEE" behoort tot de klasse van totaal 50 schepen, die in Engeland officieel worden aangeduid als „escort vessels". Zij zijn in hoofdzaak bestemd om in oorlogstijd convoyen koopvaardijschepen te begeleiden, terwijl voorts verscheidene ervan in de overzese gewesten zijn gestationneerd. Zij voeren in de regel slechts een lichte bewapening, hoewel vooral de laatst gebouwde exemplaren van een sterke luchtafweerbatterij zijn voorzien. De „DUNDEE" meet circa 1100 ton, is 75 meter lang en kan een snelheid van ongeveer 16 zeemijlen ontwikkelen. De bewapening bestaat uit twee kanonnen van 10.2 c.m. en enige mitrailleurs. De bemanning telt 102 koppen. Wat afmeting betreft ligt het schip dus ongeveer midden tussen de „JAN VAN BRAKEL" en de „JOHAN MAURITS", welke laatste echter veel zwaarder is bewapend.

MILITARIA.

Naar we vernemen is de Sergeant Majoor van de Mariniers E. Weyland gepromoveerd tot adjudant-onderofficier.

Onze gelukwensen.

De Luitenant der Mariniers van der Spek zal Curaçao verlaten ter overneming van het commando op Aruba ter vervanging van Luitenant Honing, die naar Curaçao komt.

MORELE EN GEESTELIJKE HERBEWAPENING.

We geloven wel dat er door velen geluisterd is naar de prachtige rede van H.M. de Koningin over de morele en geestelijke herbewapening.

Maar van een andere kant geloven we dat er ook velen zijn, wie de ware inhoud en daarmee de ware bedoeling niet duidelijk is geworden en die van de rede niet veel begrepen hebben.

Wanneer lezen reeds zeer moeilijk is, dan geldt dit zeker van het luisteren naar een redevoering.

Wie wel eens een onderzoek heeft ingesteld naar het practisch resultaat van een gehouden redevoering — met welk resultaat we dan nog maar alleen bedoelen, wat er van begrepen wordt — zal dit ten volle onderstrepen.

Daarom ook is het zo jammer dat we nog een kleine maand zullen moeten wachten, alvorens de letterlijke tekst van deze redevoering, door de plaatselijke pers kan worden gepubliceerd: want wat Radio Holland er van in de telegrammen heeft medegedeeld, is wel heel miniem en geeft bij verre na zelfs nog niet de hoofdinhoud weer.

Een tweede oorzaak meer van bijzondere aard, waarom de rede van H. M. niet voldoende begrepen is, zal zeker ook gezocht moeten worden in de zekere vaagheid, welke tot nu toe aan het begrip „geestelijke en morele herbewapening" was verbonden.

In het begin van haar rede heeft H. M. zelf daarover gesproken, waar zij zeide, dat over het begrip groot verschil van mening bestond en dat ze daarom juist deze rede uitsprak als een nadere toelichting en als antwoord op de verschillende vragen die haar waren gesteld.

Ongetwijfeld kon tot nu toe aan deze actie van „geestelijke en morele herbewapening" een zekere vaagheid waardoor zij velen trachtte te bereiken, niet worden ontzegd. En deze vaagheid had zeer zeker hare nadelen en deed ons zelfs vrezen, dat het slagen dezer actie er ten zeerste door zou worden belemmerd.

Dit zou ten zeerste te betreuren zijn geweest, want de beweging voor geestelijke en morele herwapening brengt een grote waarheid naar voren, wanneer zij, — zoals onlangs bij monde van Prof. Aalberse is geschied, en wat ook H. M. de Koningin in haar rede gedaan heeft — op de voorgrond plaatst dat het niet om een verandering van stelsels of vormen, maar dat de ommekeer in de mentaliteit der volken moet uitgaan van den individuelen mens. Individuele verdraagzaamheid, humaniteit, eerlijkheid en vertrouwen zijn inderdaad hoge goederen, waarvoor het goed is een kruistocht te ondernemen.

H. M. de Koningin drukte dit uit in het Evangelische woord „Draagt elkanders lasten" en verder in haar aandringen naar het streven om elkander te begrijpen en om begrepen te worden.

Dat deze eigenschappen eerst door de godsdienst geadeld worden en op een hoger plan worden verheven, heeft H. M. daarbij niet uit het oog verloren.

„Le Christ avant tout — Christus voor alles."

In de bekende brief van Baldwin c.s. kwam de band tussen de actie tot morele herbewapening en het Christendom, dat toch de bezielende factor is van de cultuur en alleen het behoud daarvan kan bewerken, reeds sterk tot uiting.

Het slot daarvan luidde n.l.:

„Gods levende geest roept ieder volk zowel als iedere enkeling tot zijn hoogste bestemming en haalt de hindernissen van angst en hebzucht, van wantrouwen en haat, neer. Deze geest kan uitgaan boven de strijd van politieke systemen, kan verzoening brengen tussen orde en vrijheid, kan het vuur van ware vaderlandsliefde weer ontsteken, kan alle burgers verenigen in dienst van hun volk en alle volkeren in dienst van de mensheid.

„Uw wil geschiede op aarde" is niet alleen een gebed om leiding, maar een oproep tot handelen, want zijn wil is vrede".

Ook in de brief van den Graaf van Athlone c.s., die onlangs in de „Times" verscheen, lezen wij:

„Morele herbewapening moet de grondslag zijn van het nationale leven, zowel als van welke wereldovereenkomst. Het wonder van Gods levende geest kan de kracht van trots en zelfzucht, van begeerte, vrees en haat breken. Want geestelijke kracht is de grootste macht in de wereld. Bij alle volkeren zijn er in deze tijd verborgen krachtbronnen van hart, verstand en geest, die wachten om tot leven geroepen te worden door gemeenschappelijke gehoorzaamheid aan een Goddelijk plan. Alleen door vervulling van een Goddelijk plan kunnen de ware belangen van alle klassen, rassen en staten veilig gesteld worden. In de ganse loop van zijn lange geschiedenis heeft dit land nooit geaarzeld, ook nu niet, om telkens weerkerende crises met de vereiste moed het hoofd te bieden. Maar de geestelijke crisis blijft en roept om een daad. Volk en rijk staan of vallen door ons antwoord op die oproep".

„Het gaat om de keuze tussen morele herbewapening of nationale verwording. Die keuze zal beslissen of het ons gegeven zal zijn uiteindelijk de weg te gaan van andere dode Koninkrijken en Keizerrijken, of dat ons gemenebest door Gods beleid, de wereld mag voorgaan naar wijsheid en vrede".

Wij willen uitdrukkelijk doen uitkomen dat deze actie, die in H. M. de Koningin een zo eminente voorstandster heeft gevonden, waarom Haar door Koning Leopold te Amsterdam lof werd gebracht, ten zeerste de sympathie der Katholieken, zowel in Nederland als hierte lande heeft.

Moge deze actie erin slagen, de wereld tot bezinning te brengen, zodat de golven van haat, die in sommige landen zoveel leed en verwoesting hebben gebracht, wederom tot bedaren komen en niet naar andere landen zullen overslaan.

Dat op dit terrein de gehele Christenheid van hare eensgezindheid doet blijken en onderlinge verdeeldheid laat rusten, is een gelukkig teken, dat bij zoveel droeve verschijnselen hoop geeft voor een betere toekomst.

HURKGRAVEN.

Naar aanleiding van ons bericht in ons blad van 28 Jan. l.l. over het vinden van begrafenis-urnen op Sta Cruz te Aruba, ontvingen we een zeer belangrijk artikel van Dr. Goslinga.

Wegens plaatsgebrek zullen we dit artikel, waaraan een nog al uitgebreid naschrift van ons is toegevoegd tot Zaterdag moeten laten wachten.

ONZE GOUVERNEMENTSMIDDELEN.

Het eindcijfer van het jaar 1938 sloot zoals te verwachten was boven de 10 millioen en wel met *f* 10.748.858, terwijl de raming was *f* 9.843.037 en de opbrengst over 1937 *f* 9.679.431.

1938 bracht dus ruim een millioen meer op als 1937 en gelijk we uit de 2de suppletoire begroting van 1939 zien, wordt ook weer voor 1939 een millioen meer verwacht als voor 1938.

JUBILEE VAN PROF. J. PALM.

Zondag vierde de Hr. J. Palm zijn zilveren jubilé als organist van de Kathedraal. Zijn plaats aan het orgel was voor deze keer bezet door de Hr. Berenos, organist aan de Kathedrale kerk te Paramaribo.

Na de H. Mis had een gemeenschappelijk ontbijt plaats in het Zeemanshuis, waar Pastoor van de Elzen de jubilaris feliciteerde en hem namens koor en pastoor een radio aanbood als feestgeschenk.

Zeer velen kwamen die dag den verdienstelijken jubilaris complimenteren.

PATER CREMER †.

Op 6 Januari overleed in het klooster te Huissen (Gelderland) de Zeer Eerw. Pater P. Cremer die van 14 Sept. 1884 tot April 1891 missionaris was op Curaçao.

Geboren 21 Juni 1856 bereikte hij de hoge leeftijd van 82 jaar en het 57ste jaar van zijn priesterschap.

R.I.P.

NIEUWE LIJST VAN VERWACHTE TOERISTENSCHEPEN.

KUNGSHOLM	4 Februari 1939.
ROTTERDAM	4 Februari 1939.
NEW-YORK	5 Februari 1939.
STATENDAM	12 Februari 1939.
ATLANTIS (van Southampton)	12 Februari 1939.
GEORGIC	13 Februari 1939.
PILSUDSKI	13 Februari 1939.
NEW-YORK	26 Februari 1939.
LACONIA (van Engeland)	27 Februari 1939.
ROTTERDAM	1 Maart 1939.
STATENDAM	5 Maart 1939.
GEORGIC	6 Maart 1939.
OSLOFJORD	6 Maart 1939.
STATENDAM	27 Maart 1939.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Een bericht van de U.P. uit Parijs meldt, dat een Duitse Heinkel I. 1. welke over de Franse grens vloog, werd neergeschoten. Toen de machine viel, vlogen de papieren uit het toestel, die bijeen verzameld kaarten vertonen van de Franse Pyreneën-grenzen en van verschillende Franse steden met Duitse aantekeningen.

Er waren 5 personen in het toestel, dat bewapend was met 2 machinegeweren voor grote afstand en 100 bommen.

In een rede sprak Chamberlain gisteren zijn mening uit dat Hitlers rede de overtuiging had gegeven dat Europa binnenkort niet voor een zelfde crisis zou komen te staan als in September l.l. De bestaande moeilijkheden, aldus Chamberlain, kunnen in besprekingen worden opgelost.

Zowel de Beurs te Londen als in New York reageerden gunstig op de rede van Hitler.

Voor het lagerhuis gaf Chamberlain een verslag van zijn bezoek aan Italië. Italië had zijn wens uitgesproken voor de vrede en bleef zijn bemiddeling daarvoor aanbieden, gelijk het gedaan had bij de besprekingen van München.

Italië zou zich trouw houden aan het Anglo-Italiaanse verdrag: maar de as Rome-Berlijn was voor Italië een levensvoorwaarde. Een Franco-Italiaans verdrag was niet mogelijk, zolang de oorlog in Spanje nog voortduurde. Toch had Mussolini verklaard, dat hij in Spanje geen territoriale aspiraties had.

Omtrent zijn bezoek aan het Vaticaan zeide Chamberlain, dat het een voorrecht was Z.H. den Paus te horen over diens sympathie tegenover het Engelse volk en het Engelse koningshuis.

Chamberlain was getroffen door de moed en menselijkheid die zijn gedrukte blik bezielden.

Mexico en Ecuador hebben de diplomatieke betrekkingen verbroken.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs en Nieuwsb.

De adjunct directeur van de K.L.M. de heer Guillonard is de 27ste Januari naar Amerika vertrokken voor een verblijf aldaar van twee maanden.

Op deze reis zullen verschillende vliegtuigfabrieken worden bezocht en tevens het bedrijf der K.L.M. in West Indië.

De burgemeester van den Haag, de Monchy, heeft een oproep gericht aan de bevolking van den Haag om gehoor te geven aan de opwekking van Hare Majesteit de Koningin tot voldoening aan de behoefte tot dekking en ligging. Hiertoe heeft zich althans een comité gevormd, onder de naam „De Koninklijke Roepstem".

De werkloosheid bedroeg in de week van 9 tot 14 Januari in percentages van ingeschreven over de jaren 1933—1939: 28.2; 35.4; 35.7; 38.0; 35.7; 35.8; 31.7.

SPORT.

Xerxes — DWS 0—3; KFC — HBS 6—2; Blauwwit — Hermes DVS 3—1; Sparta — Stormvogels 3—1; CVV — ADO 1—2; VSV — RFC 2—5; VUC — Haarlem 4—0; DOS — 't Gooi 0—0; DHC — Ajax 0—3; DFC — Feyenoord 1—2; Quick — Enschede 1—2; Hengelo — AGOVV 1—3; Heracles — NEC 1—2; Go Ahead — Wageningen 3—0; ZAC — Tubantia 1—1; NOAD — Longa 1—2; MVV — Bleyerheide 3—2; Juliana — PSV 3—3; BVV — Willem II 0—2; Eindhoven — NAC 0—0; Heerenveen — Leeuwarden 2—1; HSC — Achilles 6—1; Be Quick — GVAV 3—2; Achilles — eVlocitas 5—1; Veendam — Sneek 1—2.

REISBESCHRIJVING VAN PATER STOPPEL.

Pater Stoppel is de pater Franciscaan, die hier in het jaar 1816, dus juist in het jaar dat de Engelsen Curaçao weer aan Holland terugschonk, aankwam en bekend is om zijn request aan Koning Willem I om lotsverbetering voor de slaven te krijgen.

Hij stierf reeds in het jaar 1818. Zo hij niet gestorven was, zou hij door de gouverneur van het eiland gezet zijn, daar, naar de mening van den gouverneur en ook bovendien naar de mening van zijn eigen pastoor de toestand, zoals die in het request weergegeven is, veel te somber was. Jammer dat de feiten wel een andere indruk wekken.

Om een betere indruk te krijgen van het karakter van deze Franciscaan die het aandurfde deze kwestie bij het hoogste wereldlijke gezag in Holland aanhangig te maken, geven wij hier enkele indrukken uit zijn reisbeschrijving weer.

De tamelijk zakelijke reisbeschrijving, nu en dan echter verlucht met Latijnse en Hollandse verzen, werd gemaakt voor vrienden, wellicht, gezien de Latijnse verzen, voor 'n ordebroeder. Hij beschrijft erin, hoe hij een storm meemaakt, terwijl dan de tekst vervolgt: „Intussen het vertrouwen op mijn roeping en dus op de goddelijke bijstand, ontnam mij de schrik, en ik begaf mij des avonds ten 9 ure, wanneer de storm wel iets bedaarde, doch de zee nog verschrikkelijk woede, ter ruste, en heb die nacht beter dan ene van de ganse reis geslapen".

Dagelijks probeert hij de tijd te korten met Spaans te leren. Eens vermeldt hij dat hij ondanks het slechte weer toch zijn brevier en de gewone gebeden heeft kunnen bidden.

Als de dichtader weer vloeit, komt er dit **gedicht**:

De kalmte kán alleen het beklemde hart genezen
Doch doet het telkens weer voor nieuwe stormen vrezen
Te recht wordt dus gezeid: des mensen levenstijd
Te zijn een zee gepaard met onbestendigheid.

Voor de haven van Willemstad komend, schijnen ze nog heel wat gelaveerd te hebben, in een zeer lang gedicht bedankt hij God behouden te zijn aangekomen. Er waren gelukkig, zegt hij, „geen hopeloze ogenblikken". Ook overdenkt hij zijn vroegere arbeid, hij had wel kunnen blijven, maar zijn geweten, vindt hij, eiste meer van hem. Hij had daar, waar hij vroeger was n.l. pastoor te Zaltbommel, de zwakken wel op het goede pad terug gebracht, de hardnekkigen zou hij wel nooit hebben kunnen krijgen. Hier op Curaçao zal hij meer goed werk kunnen doen. Hij bidt altijd aan die roeping getrouw te mogen blijven.

Hij vindt dat hij wel wat oud is, hij is al 47 jaar, hij is als een arbeider geroepen op het laatste uur, welnu, die kregen ook hetzelfde loon, hij eindigt met gebed te vragen voor zijn arbeid.

De bede dat hij nog wat jaren mocht leven is niet verhoord geworden, twee jaartjes maar had hij nog te leven.

Zijn request naar den koning verwekte een opschudding. Hij werd toch het uitgangspunt voor Mgr. Niewindt's actie. Zijn berichten over Suriname hadden ten gevolge dat er weer twee priesters naar die streken gingen.

Goed doet het te zien, dat Ds. G. B. Bosch de ijver prijst, ofschoon er van die kant geen medewerking te verwachten viel voor de idealen van Pater Stoppel, zoals hij die in zijn request vastlegde, verlangend verbetering der noden van de inlandse bevolking.

Br.

PATER THEODORUS BROUWERS.

De Paters Jezuiten hadden van het jaar 1702 tot het jaar 1742 de zielzorg van het eiland Curaçao waargenomen.

Toen echter voor de Hollandse Jezuiten een aanhouden van de missie op Curaçao onmogelijk bleek volgde er voor Curaçaose katholieken een tijd, waarin ze nu weer eens een Spanjaard, dan weer voor een tijdje een Hollander of Fransman als pastoor zagen, en dat alles dikwijls maar voor een kort tijdje, daar die paters soms slechts op doortocht waren en Curaçao voor een maand of wat aandeden.

De nuntius in Brussel, onder wie Curaçao ressorteerde, zag in, dat deze toestand alles behalve geschikt was voor een goed geestelijk leven, hij zag daarom uit naar een andere orde, die zich met de zorg van Curaçao zou kunnen belasten.

Op de 17de Mei van het jaar 1776 kan hij, zeer verheugd naar Rome schrijven, dat de paters Franciscanen zich bereid hebben verklaard, om de zielzorg van Curaçao op zich te nemen.

Zeer veel priesters hadden zich vrijwillig voor deze missie aageboden, een der eersten onder hen was een zekere pater Theodorus Brouwers, zeer onderlegd in „de nationale en vreemde talen". De nuntius acht hem geschikt om, met nog twee andere paters naar Curaçao te vertrekken. Pater Brouwers zou dan prefect worden, en ook zouden hem verschillende noodzakelijke privileges geschonken worden, zo zou hij, daar er geen bisschop was op Curaçao, b.v. mogen vormen.

De nuntius meent dat de missie in zijn geheel — de bovenwindse eilanden kwamen er pas onder Mgr. Niewindt bij — een 50.000 zielen telt (een wel wat royale berekening voor die tijd).

Pater Brouwers, die met een pater Luyten en een pater v.d. Vondel(geen familie van den dichter) 18 Nov. 1776 op Curaçao aankwam, werd in het jaar 1738 te Rotterdam geboren, deed zijn professie in de orde van de H. Franciscus te Leuven op 28 Oct. 1758 en werd 5 Juni 1762 te Mechelen priester gewijd.

In 1764 was hij benoemd tot lector in de godgeleerdheid te Venlo, welke functie hij daar drie jaar waarnam, vervolgens zien we hem in hetzelfde klooster als lector in de philosophie. In het jaar 1770 is hij lector in de H. Schrift in het klooster te Brussel.

Men weet dat de toestand in die tijd onder een groot deel der bevolking niet zo rustig was, getuigen de latere opstanden op Porte Marie.

Ook was men er nog steeds op uit om naar de kust te ontvluchten, waar vrijheid wachtte.

Gelijk pater Brouwers later zelf in een request vertelt, was de nu al dertig jarige kerk, nu wel vrijgemaakt van de grootste schulden. Erg mooi schijnt de kerk er echter niet te hebben uitgezien.

Zo nu en dan zorgde men nu ook voor de gelovigen op Bonaire. Pater Brouwers was niet erg gelukkig met zijn kapelaans, we zien pater Luyten al in het volgend jaar, pater v.d. Vondel twee jaar, na aankomst vertrekken. Voor hen beiden kwam slechts één pater in de plaats, een zekere Pater Schinck, bekend om zijn bemiddelings-pogingen bij de opstand te Port Marie.

Mocht de financiele toestand beter gaan, door een diefstal in het jaar 1782 werd de toestand weer bedorven.

Pater Brouwers heeft een zeer eigenaardige kwestie met het gouvernement gehad. In het jaar 1785 werd hij bij den Gouverneur ontboden, waar hij werd ondervraagd of hij wel de wetten van het land nakwam. De gouverneur n.l. wilde hem ondervragen of hij die bepaling wel in acht nam, die voorschreef, dat, zo men wilde trouwen, men ten stadhuize moest komen, welke plechtigheid ƒ 50.— kostte een aardig bedrag voor die tijd.

Wat was het geval?

Pater Brouwers trouwde toch verschillende paartjes die niet naar het stadhuis waren geweest, daar ze onmogelijk een 50 gulden bij elkaar zouden kunnen krijgen en hij kon niet dulden, dat men daarom nu zomaar zonder huwelijks- sacrament moest leven. Uit een brief van den nuntius over deze kwestie, zien we, dat men dit al lang oogluikend op Curaçao had toegelaten maar dat nu met de komst van een nieuwe fiscaal deze wet weer naar de letter moest worden nageleefd.

Een andere vervelende kwestie voor den prefect was, dat hij na tien jaar in vrede te hebben geleefd met de parochie, in verwikkelingen komt naar aanleiding van de bouw van een nieuwe regenbak. De prefect meende, dat het wel nodig was een nieuwe regenbak te bouwen, ja, hij vindt dit zelfs zo noodzakelijk, dat hij zegt, naar Holland terug te moeten, zo die regenbak er niet komt. Verschillende parochianen zijn echter van oordeel, dat nu men eindelijk de financiën van de kerk in het reine heeft kunnen brengen, men nu maar niet moet beginnen met weer onkosten te maken.

Enfin, hoe die geschiedenis verder is verlopen, weten we niet, maar wel zien we, dat de pastoor tenslotte zijn koffers pakt en Curaçao verlaat, zijn kapelaan de zorg voor het eiland overlatend. We zien hem later werkzaam in Amerika, waar hij de grondslagen legt voor het bisdom Pittsburg, heus geen onbekwaam iemand dus.

Het is wel jammer, verschillende malen te moeten zien, dat materiele conflicten aanleiding zijn, dat men Curaçao verlaat. Mgr. Niewindt maakte daar voor goed een eind aan door dat kerktoezicht maar ineens af te schaffen.

Br.

ZO'N KLEINE MUG!

De tijger, de mug, de mus en de waakzame nachtuil.

Er heerste een zonderlinge zenuwachtige stemming in het grote bos en dat was geen wonder, want het was Zaterdagavond, en de dieren waren bijeen voor hun wekelijkse samenspraak. Dan kwamen Heer Leeuw en Tijger, dan kwam Reintje de Vos, en verschenen de eekhorens en hazen, alle vogels en zelfs de nietigste bosbewoners.

De vergadering liep ten einde, en de tijger, die voorzitter was, zeide: „Tenslotte zijn wij de meest gevreesde dieren voor de mensen, daar sommige van ons er wel 50 per jaar verslinden."

„Zoemmm, zoemmm", zei de mug en bromde: „Ik ben het er niet mee eens!"

... „Wie?... Wat?..." vroeg de tijger en de mug vloog wat dichter bij en zette zich op een tak vlak bij de neus van de tijger.

„Ik zei wat, Heer Tijger de kwestie is... wij muggen zijn voor de mensen veel en veel gevaarlijker!"

„Jullie... ha-ha-ha"en de tijger schaterde zo van de lach, dat de boomtakken beefden van angst.

„Toch is het waar: onze neven en nichten in de Oost de malaria-muggen besmetten per jaar tienduizenden mensen, die sterven aan de malaria-koortsen. Wat betekenen dus, Heer Tijger, de 40, 50 mensen die door U en de Uwen verscheurd worden? U moet eens zien, hoe weerloos de mensen worden, zodra wij hen gestoken hebben."

Het werd onheilspellend stil in het woud. Een der grootste en meest gevreesde dieren zat daar beschaamd en ten spot voor alle andere beesten, vernederd door het nietige insect, dat zich vermeten had zulk een honende taal tegen den machtigen tijger uit te slaan.

Allen voelden zij, dat elk ogenblik de alom gevreesde meester in woede zou kunnen ontsteken en dood en verderf zou gaan zaaien.

Toen bracht de mus redding. De brutale, doodgewone huis-, tuin- of keuken mus vroeg het woord en zeide: „Ik ben maar een heel nederig wezen en eigenlijk niet belangrijk genoeg om mij in zulk een gesprek te kunnen mengen, maar van de mensen weet ik wel iets, doordat ik ze van dichtbij zie, wanneer ik de kruimels uit hun tuin of van hun tafel oppik. En daarom, Heer Tijger, kan ik verklaren, dat de mug opschept. Vroeger was er veel waar van wat hij vertelt, maar tegenwoordig heeft de mens de mug overwonen met ki-ki-ki-nine! Ja zo heet dat. Als ze iedere dag een paar witte bolletjes slikken (zij noemen dat in hun taal 400 mg), kan de mug hun lekker niets doen. De mensen, die al ziek zijn, worden beter van het middel, als de zon zeven maal is opgekomen en zij elke dag 1 á 1,2 gram hebben ingenomen. Laat de mug dus maar liever zijn mond houden."

De vergadering herademde, en de mug stond juist op het punt de mus te lijf te gaan, toen een noodsein van de waakzame nachtuil weerklonk. De vergadering stoof uiteen en de dieren hadden nog juist de tijd een goed heenkomen te zoeken voor de nachtelijke jager, wiens kogels hun doel misten, dank zij de waakzaamheid van de eenvoudige nachtuil.

M. Ned. No. 51.

SPORT - RUBRIEK

Officiële Mededelingen van "De Curaçaose Voetbalbond".

WEDSTRIJD UITSLAGEN.

Bondselftal — Comb. SUBT—Transvaal	4—3.
Scherpenh. Junior — J. Holland Junior	1—1.

OEFENING OP 5 FEBRUARI 1939

„A" Blauw-zwart

Pinedo (Herc.)

De Koop (Transv.) — Hollander (aanv.) (RCC)

Sentiago (J. Holl.) — Bloemendaal (Asiento) — E. Leonora (J. Holl.)

Pardo (J.H.) — H. Nahar (Transv.) — Bosch (Subt) — V. Evertsz (Subt) — J. Leonora (J. Holl.)

Referee O Casper

Bernabela (Fey.) — Hudson (RCC) — Suarez (RCC) — Oostlander (Asiento) — J. Pietersz (Subt)

Mau Asam (Transv.) — Bakhuis (Subt) — W. Leers (J. Holl.)

Atalida (Herc.) — Jandroep (Subt)

Grovell (Subt)

Wit-zwart „B"

Res.: Salcedo (SUBT); Raphaela (SUBT; Rosina (Scherp); Willems (Transv.); Royer (J. Holl.); Meulens (R.C.C.); G. Salomon (Atletico); Rondijk (R.C.C.); Ruiz (S.U.B.T.; Max Nahar (Transv.).

HET BESTUUR.